

Φοιτητές/τριες από το μεταπτυχιακό “Πολεοδομία-Χωροταξία” ΕΜΠ

Από τη στιγμή που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας χαρακτήρισε τον ιό του Covid-19 ως πανδημία, κυβερνητικοί εκπρόσωποι-media-συστημικοί διανοούμενοι μας διατρανώνουν ξανά και ξανά ότι, “ζούμε πρωτόγνωρες καταστάσεις” (αφήνοντάς μας να ελπίζουμε ότι θα είναι για μικρό διάστημα), αλλά και, πιο χαμηλόφωνα, ότι “τίποτα δεν θα είναι το ίδιο με πριν”. Φαίνεται ότι την ώρα που υπάρχει **η πραγματική απειλή της πανδημίας** για την κοινωνική βάση, **οι κυρίαρχες τάξεις και οι κυβερνήσεις τους προσπαθούν μεν να διαχειριστούν την εξάπλωση του ιού στο σήμερα, αλλά με τρόπους και πολιτικές διαχείρισης που κοιτάνε κυρίως στο αύριο**, στη διαιώνιση και επέκταση των σχέσεων εκμετάλλευσης και πειθάρχησης. Η εργασιακή επισφάλεια και τα ξεχειλωμένα ωράρια (με ή χωρίς τηλεργασία), η ηλεκτρονική παρακολούθηση και η αστυνομική καταστολή, οι περικοπές των δικαιωμάτων των φυλακισμένων και ο εγκλεισμός των μεταναστών-προσφύγων μέσα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, η μετατροπή μιας σειράς υπηρεσιών και δραστηριοτήτων (που διεξάγονταν με φυσική αλληλεπίδραση) σε ψηφιακές-διαδικτυακές είναι οι συνιστώσες της προϋπάρχουσας πολιτικής που με το άλλοθι της πανδημίας επιταχύνεται, με τις κοινωνικές αντιστάσεις σε βαριά ασθένεια...

Η χωρική ανάγνωση της παγκόσμιας εξάπλωσης του ιού...

Για την νομιμοποίηση της συγκεκριμένης διαχείρισης, το κράτος έχει εξαπολύσει έναν πραγματικό επικοινωνιακό πόλεμο, με την κυβέρνηση να επιχορηγεί με πολλά εκατομμύρια ευρώ τα συστημικά ΜΜΕ: πολεμικά ρεπορτάζ και ανακοινώσεις κρουσμάτων και νεκρών σε πραγματικό χρόνο, έκτακτα δελτία ειδήσεων και καθημερινή απογευματινή ενημέρωση με τον Τσιόδρα σε ρόλο «πατρικής» φιγούρας, ξεχνώντας τις δικές του καθησυχαστικές δηλώσεις προ εμφάνισης του ιού καθ’ υπαγόρευση της κυβέρνησης και τον Χαρδαλιά σε ρόλο κακού δεσμοφύλακα, φίμωση και απόκρυψη κάθε εργασιακού και κοινωνικού αγώνα, απειλές από τις διοικήσεις των νοσοκομείων και επιβολή σιωπητηρίου σε εργαζόμενους γιατρούς προκειμένου να μην καταγγείλουν τις ελλείψεις.

Η συγκεκριμένη τακτική προβάλλει τη διαρκή διαχείριση/αντιμετώπιση του ιού ως μια “εξωτερική απειλή” ή ως “αόρατο εισβολέα”, παραγνωρίζοντας έτσι τις κοινωνικές συνθήκες μέσα στις οποίες γεννάται και εξαπλώνεται η εκάστοτε ασθένεια. Η εντεινόμενη αστικοποίηση και η συσσώρευση του πληθυσμού σε μεγαπόλεις, η αποψίλωση των δασών και η συστηματική καταστροφή των βιοτόπων των άγριων ζώων, η χωρίς όρια γεωργική και οικιστική ανάπτυξη η οποία φέρνει ανθρώπους και καλλιέργειες κοντά στις πάλαι ποτέ περιοχές της άγριας ζωής, ο εκτοπισμός των ζώων από τους βιοτόπους τους δημιουργούν εκείνες τις συνθήκες που ευνοούν τις μεταλλάξεις ιών αλλά και την μαζική εξάπλωση ασθενειών. [1]

Στην περίπτωση του Covid-19 τα παγκόσμια και δαιδαλώδη δίκτυα μετακίνησης ανθρώπων και εμπορευμάτων και η χωρική συγκέντρωση των ανθρώπων έδωσαν τη δυνατότητα στον ιό να μεταδοθεί σε όλη τη γη μέσα σε λίγες εβδομάδες. Δεν είναι τυχαίο, ότι τα περισσότερα κρούσματα εμφανίστηκαν ευρέως στους παγκόσμιους κόμβους εμπορίου και τουρισμού, αλλά και στις βιομηχανικές περιοχές (πχ Β.Ιταλία). Ο πανευρωπαϊκός χάρτης των κρουσμάτων θυμίζει χάρτη της ΕΕ των 15 κρατών μελών, πριν τη διεύρυνση της με τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες παραμένουν λιγότερο ανεπτυγμένες και διεθνοποιημένες οικονομικά, αλλά και με λιγότερες αεροπορικές διασυνδέσεις [2]. Είναι συνεπώς άτοπο να συγκρίνει κάποιος χώρες σαν την Ιταλία και τη Γαλλία με την Ελλάδα η οποία έχει μικρότερο βαθμό ενσωμάτωσης στα διεθνή οικονομικά δίκτυα, λιγότερη αστικοποίηση και τουριστική σεζόν που

Ξεκινάει αργά (Απρίλη-Μάη) σε σχέση με τους παγκόσμιους τουριστικούς προορισμούς...

... και η συγχρονη δυστοπία στις γειτονιές μας

Για να έρθουμε στη χώρα μας λοιπόν, η ελληνική κυβέρνηση έλαβε σταδιακά μέτρα για να καθυστερήσει τη διασπορά του ιού και έτσι να δώσει την ευκαιρία στο ταλανιζόμενο από την έλλειψη προσωπικού και την υποχρηματοδότηση Εθνικό Σύστημα Υγείας να ανταπεξέλθει, τονίζοντας σε κάθε επίπεδο τη σημασία της ατομικής ευθύνης. Η κοινωνική βάση φάνηκε από την πρώτη στιγμή έτοιμη να εφαρμόσει μέτρα αυτοπεριορισμού και προφύλαξης γιατί, συνυπολογίζοντας και την κατάσταση των νοσοκομείων, κατάλαβε τη σοβαρότητα της κατάστασης για αρκετούς ευπαθείς συνανθρώπους μας. Στον αντίποδα, το κράτος, μετά τις αρχικές διαβεβαιώσεις ότι δεν κινδυνεύουμε και ότι είμαστε θωρακισμένοι, προσπάθησε να μας πείσει ότι είμαστε ανεύθυνοι και επικίνδυνοι για τον εαυτό μας και τους γύρω μας. Σε αυτό συνέδραμαν τα διάφορα fake δημοσιεύματα περι “συνωστισμού” σε (άδειες) παραλίες και τεχνητές εικόνες πολυκοσμίας στην παραλία της Θεσσαλονίκης [3] που έστρωσαν το δρόμο για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης : Ολική ή μερική απαγόρευση κυκλοφορίας, απαγόρευση συναθροίσεων και δυνατότητα απαγόρευσης απεργιών, ασφυκτική αστυνομική παρουσία σε δρόμους και γειτονιές, περιφράξεις και απαγόρευση κίνησης σε πάρκα και δημόσιους χώρους, αυστηρές κυρώσεις για τους “παραβάτες”, αυτοεγκλεισμός σε κτήρια-αποθήκες εργατικών χεριών.

Η κυβερνητική προπαγάνδα δικαιολογεί όλα τα παραπάνω, τονίζοντας ότι πρέπει να “επιπεδοποιήσουμε” την καμπύλη των κρουσμάτων και ότι “δεν σηκώνει το ΕΣΥ τη δυνατότητα να αρρωστήσουμε μαζικά”. Είναι αδιανόητο να προβάλλεται ότι η μόνη οργανωμένη ανθρώπινη παρέμβαση στη διαχείριση της πανδημίας είναι πάνω στο ρυθμό εξάπλωσης αλλά όχι στο να πολλαπλασιαστεί η δυνατότητα πρόληψης-περίθαλψης του ΕΣΥ. Είναι αδιανόητο να συναινούμε στην καταπάτηση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων μας για να μην αναγκάσουμε το κράτος να μας περιθάλψει. Ένα δημόσιο σύστημα υγείας, ικανό να παρέχει αξιοπρεπείς και καθολικές συνθήκες νοσηλείας είναι αυτονόητο τεχνικά στον 21ο αιώνα, αλλά αδιανόητο πολιτικά και οικονομικά για τον καπιταλισμό. Έτσι παρακολουθούμε και εμείς όπως και όλος ο πλανήτης μια σειρά από χώρες – υπερδυνάμεις, να μην μπορούν να προστατεύσουν τους λαούς (ομαδικοί τάφοι σε Ν. Υόρκη) και κυρίως τους πιο ευάλωτους και φτωχούς.

Η απαγόρευση κυκλοφορίας και η περίφραξη του δημόσιου χώρου μοιάζουν να είναι το αντίτιμο που θα πληρώσουμε για την τραγική διάλυση των νοσοκομείων, τις ελλείψεις σε Μέσα Ατομικής Προστασίας και την ανυπαρξία διαγνωστικών τεστ. Ειδικά αν σκεφτεί κανείς στις χώρες της Ασίας (Ν.Κορέα, Ταϊβάν, κλπ) με τη μαζική χρήση τεστ και Μέσων Ατομικής Προστασίας όχι μόνο δεν απαγορεύτηκε η πρόσβαση στους δημόσιους χώρους, αλλά αυξήθηκαν οι μετακινήσεις σε πάρκα και άλση! [4] Ωστόσο, θα ήταν λάθος να πούμε ότι οι απαγορεύσεις είναι, αποκλειστικά, ένα μέτρο οικονομικής διαχείρισης της πανδημίας, χωρίς άμεσες πολιτικές συνέπειες στην κοινωνία:

- Εγκαθιδρύει την “ατομική ευθύνη” ως το κεντρικό σημείο αναφοράς για την εξέλιξη της πανδημίας. Αν η πανδημία ξεφύγει από έναν σχετικό έλεγχο, το κράτος θα μπορέσει να επικαλεστεί την ατομική ανευθυνότητα μας για να δικαιολογήσει την έλλειψη ικανοποιητικής περίθαλψης και παράλληλα να δημιουργήσει συλλογικές τύψεις, λέγοντας ότι πήρε τα απαιτούμενα μέτρα αλλά εμείς απειθαρχήσαμε. Σε περίπτωση που το κράτος εμφανιστεί ανίκανο να προστατέψει μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού, η εικόνα παντοδυναμίας του κλονίζεται ή τίθεται υπό αμφισβήτηση και η πιθανότητα μιας κοινωνικής εξέγερσης μεγαλώνει. Από την άλλη αν η πανδημία παραμείνει σε ελεγχόμενο επίπεδο, η κυβέρνηση θα επιχαίρει ότι αυτή πήρε τα σωστά μέτρα και μας έσωσε από την πανδημία, αποσιωπώντας την κοινωνική αυτενέργεια και αυτοπροστασία που θα εκδηλώνονταν σε πολλαπλάσιο βαθμό, αν δεν υπήρχαν οι κρατικές απαγορεύσεις.

- Η επιβολή μιας κοινωνίας αποξένωσης, μοναχικών και απομονωμένων ατομικοτήτων, ενός καθεστώτος τρόμου, κατευθυνόμενης πληροφόρησης, περιορισμού της κριτικής σκέψης και υποβολής της αντίληψης

ότι ο δημόσιος χώρος αποτελεί πλέον μολυσμένο πεδίο, αφαιρούν σε μεγάλο βαθμό την δυνατότητα του κινήματος να προβάλλει αντίσταση σε οποιαδήποτε μέτρο. Οι όροι με τους οποίους υπήρχαμε και αντιδρούσαμε (συνελεύσεις, μοιράσματα κειμένων, αφισοκολλήσεις, συγκεντρώσεις, πορείες, κλπ) αλλάζουν ριζικά. Καλούμαστε να κάνουμε διαδικτυακές συνελεύσεις, λάικ και αναδημοσιεύσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως μια νέα αναγκαστική προσαρμογή. Ειδικά στους φοιτητικούς χώρους, οι καθεστωτικοί δημοσιογράφοι βλέπουν μια ευκαιρία αποδιάθρωσης των συλλογικών μορφών οργάνωσης και δράσης (γενική συνέλευση, κατάληψη, διαμαρτυρία) και την προώθηση μιας εξατομικευμένης φιγούρας που μπορεί να ψηφίζει μεν στην ηλεκτρονική ψηφοφορία της σχολής αλλά απέχει από οποιαδήποτε πραγματική διαδικασία συμμετοχής και υλοποίησης των διαδικτυακών διεκδικήσεων. [5] Τα καλώδια και οι οθόνες δεν θα μπορέσουν ποτέ να υποκαταστήσουν το πάθος μας για ζωή!

- Ιεραρχούνται και επαναξιολογούνται με τον πιο απόλυτο και ισοπεδωτικό τρόπο οι κοινωνικές ανάγκες και δραστηριότητες στο δημόσιο χώρο. Είναι υγιές να ασκηθείς ατομικά γύρω από το σπίτι σου, αλλά όχι να συνομιλήσεις, έστω και σε απόσταση, με φιλικά πρόσωπα, να κοινωνικοποιηθείς ή απλά να λιαστείς στον ήλιο. Απαγορεύεται να κολυμπήσεις στη θάλασσα αλλά όχι να στοιβαχτείς στα ΜΜΜ (στα οποία μειώθηκε η συχνότητα!) για να πας να δουλέψεις προκειμένου να λιπανθούν τα γρανάζια του κέρδους...

Πού τελειώνουν τα μέτρα που αφορούν την υγεία μας και πού αρχίζουν μέτρα που έχουν σαν στόχο να δημιουργήσουν ένα νέο τοπίο στις πόλεις μας, με τον λαό πιο αποξενωμένο, και την ανεμπόδιστη πρόσβαση σε δημόσιους και πράσινους χώρους καταπατημένη;

Να άρουμε τον κοινωνικό κατακερματισμό, μέσω (και) της επανοικειποίησης των δημόσιων χώρων!

Στις Ελληνικές πόλεις και ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, η έλλειψη δημόσιων ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου είναι εμφανής όπως επίσης και η υπερσυμπύκνωση του αστικού ιστού. Τα ελάχιστα τετραγωνικά ελεύθερου χώρου που αντιστοιχούν σε κάθε κάτοικο είναι συγκεντρωμένα σε συγκεκριμένες εκτάσεις -μητροπολιτικής και τουριστικής σημασίας συνήθως αφήνοντας τις περισσότερες γειτονιές ασφυκτικά γεμάτες με ανεπαρκείς χώρους εκτόνωσης. Ως αποτέλεσμα οι κάτοικοι πρέπει να διανύσουν μεγάλες αποστάσεις για να βρεθούν σε κάποιο πάρκο ενώ ταυτόχρονα δεν προκύπτουν ικανοποιητικοί χώροι για την ασφαλή συγκέντρωση κοινού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, όπως για παράδειγμα σεισμοί. Η έλλειψη αυτή έγινε ακόμα πιο ξεκάθαρη υπό τις συνθήκες της πανδημίας και της προσπάθειας μη διασποράς του ιού με τον κόσμο να βρίσκεται σε κατάσταση εγκλεισμού χωρίς διέξοδο, με όλα τα ψυχολογικά και σωματικά προβλήματα που αυτό μπορεί να επιφέρει.

Ταυτόχρονα η ποιότητα του δημόσιου χώρου και η αξία του ως πυκνωτή κοινωνικών διεργασιών υποβαθμίζεται συνεχώς με την εμπορευματοποίηση του, την κάθε είδους καταπάτηση του (τραπεζοκαθίσματα στα πεζοδρόμια και στις πλατείες) και την προώθηση του για τουριστικούς και άλλους σκοπούς. Στην πραγματικότητα πολλές φορές οι ελεύθεροι χώροι δεν αντιμετωπίζονται ως αυτούσιοι λειτουργικά, με στόχο την αναψυχή των κατοίκων αλλά σαν να βρίσκονται εκεί για να εξυπηρετήσουν κάποια άλλη κυρίαρχη δραστηριότητα. Για παράδειγμα στο ίδρυμα Σ. Νιάρχος ο ελεύθερος χώρος γύρω του αντιμετωπίζεται ως η βιτρίνα του, στη μαρίνα φλοίσβου έχει συνδεθεί αποκλειστικά με την κατανάλωση ή ακόμη άλλες φορές χρησιμοποιείται ως δέλεαρ στο real estate όπως το πάρκο στο Ελληνικό, ξεχνώντας με αυτόν τον τρόπο τις πτυχές του δημόσιου χώρου ως κομμάτι της αστικής ζωής πέρα από χώρο εκτόνωσης ειδικών χρήσεων. Έτσι, πάρκα, πλατείες και πεζόδρομοι γίνονται πεδίο κερδοσκοπίας και οι αναπλάσεις τους μπαίνουν στρατηγικά στα σχέδια αναβάθμισης και εξευγενισμού περιοχών αποκόπτοντας στην ουσία την κοινωνική έκφραση των κατοίκων της περιοχής και αποκλείοντας πολλές φορές κομμάτια του πληθυσμού από αυτές. Σε όλα αυτά προστίθεται το ζήτημα του ελέγχου και της πρόσβασης στο δημόσιο χώρο είτε αυτό σημαίνει πρακτικά περιφραγμένο πάρκο είτε αφορά την αστυνόμευση μιας πλατείας.

Όσοι και όσες κυκλοφορούμε, αναγκαστικά ή όχι, στην πόλη, παρατηρούμε ένα νέο συσχετισμό δύναμης να εγκαθιδρύεται. Μπλόκα σε κομβικά σημεία κυκλοφορίας, κατάχρηση εξουσίας από «όργανα της τάξεως», με τα πιο ευάλωτα άτομα (άστεγοι, εξαρτημένοι, μετανάστες) να είναι κυριολεκτικά στο έλεός τους, μοιράσματα κειμένων και ολιγομελείς παρεμβάσεις σε super-market να δίδονται ως “κίνδυνος για τη δημόσια υγεία”, εισβολή ομάδων ΔΕΛΤΑ-ΟΠΚΕ στην πανεπιστημιούπολη προκειμένου να εκκενώσουν το χώρο από τους κατοίκους της περιοχής. Το κέντρο της Αθήνας, άλλοτε χώρος μαζικών συγκεντρώσεων, πορειών και εξεγέρσεων έχει μετατραπεί (με τη συμβολή και του Airbnb στην εκδίωξη των κατοίκων) σε αστυνομοκρατούμενη no man’s land για όποιον δεν εργάζεται εκεί.

Οι δικές μας ατομικές συμπεριφορές έχουν και αυτές το ενδιαφέρον τους. Η αντίληψη του σπιτιού ως “υγιές καταφύγιο” σε σχέση με το “μολυσμένο πάρκο”, η αποφυγή ανταλλαγής βλεμμάτων, η παράκαμψη για να μην περάσουμε δίπλα από κάποιο άλλο άτομο συνιστούν ένα νέο κώδικα συμπεριφοράς. Από την άλλη, παρατηρούμε με άλλα μάτια τον μέχρι πρόσφατα “δεδομένο” δημόσιο χώρο: Από ποιά παρκάκι περνάνε λιγότερο συχνά οι ΔΙΑΣ και ποιά σημεία έχουν μικρότερη ορατότητα από το δρόμο; Τι λόγο μετακίνησης θα αναφέρουμε (ανάλογα με τον χώρο και τον χρόνο στον οποίο βρισκόμαστε) και κατά πόσο θα γίνει πιστευτός από τα όργανα της τάξης;

Η διαχείριση των δημόσιων χώρων από πλευράς κράτους είναι ταξική και τελικά ανθυγιεινή

Αν παρατηρήσει κάποιος την κατανομή των δημόσιων και ελεύθερων χώρων στην Αθίνα, θα διαπιστώσει ότι οι πλούσιες περιοχές έχουν και μεγαλύτερες εκτάσεις πρασίνου αλλά και καλύτερα κατανεμημένες. Οι χαμηλοί συντελεστές δόμησης και οι φαρδείς δρόμοι στις μεσοαστικές-μεγαλοαστικές περιοχές συμβάλλουν στον αερισμό και την ανανέωση του αέρα, σε αντίθεση με τις πυκνοδομημένες εργατικές συνοικίες που χρειάζονται πολύ περισσότερο τους χώρους πρασίνου. Ακόμα και το μέγεθος των σπιτιών έχει τη σημασία του: Μια οικογένεια ενός διαμερίσματος 60 τμ στη Νίκαια έχει πολλαπλάσιες ανάγκες στο δημόσιο χώρο από μια οικογένεια που μένει σε μια μονοκατοικία 200τμ με κήπο στην Κηφισιά. Ειδικότερα σήμερα, το κράτος δημιούργησε ένα φαινόμενο ντόμινο στη διαχείριση των δημόσιων χώρων εν μέσω Covid-19: Αρχικά απέκλεισε όλους τους ανοιχτούς αθλητικούς χώρους που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ατομική άθληση/βόλτα καθώς και τους μεγάλους υπερτοπικούς χώρους πρασίνου (Υμηττός, Γουδί, Νιάρχος, Μαρίνες). Αυτό αναπόφευκτα δημιούργησε μια μεγαλύτερη προσέλευση κόσμου στους εναπομείναντες χώρους πρασίνου(Άλσος Φιλαδέλφειας, Ακαδημία Πλάτωνος, Πεδίο του Άρεως, Πάρκο Τρίτση, κλπ) η οποία χρησιμοποιήθηκε ως άλλοθι για το ολικό κλείδωμα κάθε περιφραγμένου δημόσιου χώρου. Το αποτέλεσμα είναι οι κάτοικοι να κάνουν τη βόλτα τους ή να αθλούνται περιμετρικά του κλειδωμένου χώρου, αυξάνοντας έτσι το συνωστισμό στα πεζοδρόμια...

Μια περίοδος κρίσης όπως αυτή που διανύουμε εφιστά την προσοχή στην υπεράσπιση και την ενίσχυση των δημόσιων και ελεύθερων χώρων όχι μόνο ως απαραίτητους για την υγεία και ευεξία μας αλλά και ως χώρους κοινωνικοποίησης και πολιτικής και πολιτιστικής δράσης. Ο δημόσιος χώρος ως θεμέλιος λίθος της κοινωνικής ζωής δεν μπορεί να αποτελεί ούτε εργαλείο ελέγχου ούτε αντίστοιχα η πρόσβαση σε αυτόν να είναι διαπραγματεύσιμη ή υπό όρους. **Αν θέλουμε να αναγεννήσουμε τις κοινωνικές διεργασίες και τους αγώνες πρέπει να συναντηθούμε ξανά στο δημόσιο χώρο, να προσπαθήσουμε να τον οικειοποιηθούμε λαμβάνοντας τα μέτρα ατομικής και συλλογικής προφύλαξης.** Στην παρούσα συνθήκη έρχεται ξανά στο τραπέζι το θέμα της διεκδίκησης του δημόσιου χώρου. Ήδη σε διαφορετικές περιοχές (Πάρκο Τρίτση, Ακαδημία Πλάτωνος, Νέα Φιλαδέλφεια, Πανεπιστημιούπολη, Πολυτεχνειούπολη, κλπ) δράσεις και πρωτοβουλίες κατοίκων, φοιτητών και εργαζομένων διεκδικούν το άνοιγμα και τη χρήση των δημόσιων χώρων.

Είναι καθήκον μας να στηρίξουμε αυτές τις προσπάθειες και να τις διευρύνουμε σε όλες τις γειτονίες. Να ξανασκεφτούμε τη σημασία της πρόσβασης στους δημόσιους χώρους και να αμφισβητήσουμε συνολικά τη δομή και λειτουργία των σύγχρονων πόλεων.

[1] [Φονιάς δεν είναι ο παγκολίνος, αλλά η καταστροφή του περιβάλλοντος](#)

[2] [Μύθοι και πραγματικότητα: Η χαρτογράφηση του Covid-19](#)

[3] [Οι λήψεις με τηλεφικό στην υπηρεσία της προπαγάνδας](#)

[4] [Η μείωση των μετακινήσεων με την αντιμετώπιση του κορωνοϊού](#)

[5] [Ευκαιρία για αλλαγή σελίδας στα ΑΕΙ](#)